

ĐỀ THI CHÍNH THỨC VÀO 10**MÔN: NGỮ VĂN – NINH BÌNH NĂM 2023****BIÊN SOẠN: BAN CHUYÊN MÔN LOIGIAIHAY.COM****Phần I.** Đọc ngữ liệu sau và thực hiện các yêu cầu:

Đời sống là phải có sự nương tựa qua lại, vì bản chất của mọi sự vật trên thế gian này vốn không thể tồn tại riêng biệt. Trong những bước đầu bỡ ngỡ, hoặc khi gặp những nghịch cảnh lớn lao mà bản thân ta không đủ sức chống chọi, thì sự hỗ trợ hết lòng và hợp lý của những đối tượng xung quanh luôn là nhu cầu rất thiết yếu. Nó sẽ tiếp thêm sức mạnh và niềm tin cho ta ổn định và đi tới. Nhưng nếu cảm xúc tốt từ sự nương tựa ấy cứ lặp đi lặp lại nhiều lần, nó sẽ hình thành trong ta thói quen khiến ta không thể nào buông bỏ được hoặc ta cũng không hề có ý thức buông bỏ. Ta đã rơi vào tình trạng "nghiện cảm xúc". Thiếu cảm xúc ấy ta luôn thấy chơi vơi và bất an. Tình trạng này chính là sự dựa dẫm

[...] Bản thân ta cũng có thể tìm thấy hạnh phúc bằng chính những kỹ năng đã được rèn luyện của mình. Nhưng từ khi cuộc đời tạo ra quá nhiều “cây đèn” tiện nghi vật chất và tinh thần, ta sẽ mê mẩn và bám chặt vào chúng. Ta dành hết thời gian, năng lực để sắm sửa và nâng niu chúng. Ta tức giận hay thù nghịch nhau cũng vì chúng. Ta loanh quanh hết cả kiếp người cũng vì chúng. Ta để cho những phương tiện tạm thời ấy biến thành những mục đích cao cả của cuộc sống mà quên đi mất bản chất của những “cây đèn” ấy luôn bị chi phối bởi hoàn cảnh... Khi đánh mất hoặc không còn yêu thích những cảm xúc ấy nữa, ta mới thấy nương tựa nơi chính mình là an ổn nhất.

(Dẫn theo: Hiểu về trái tim-nghệ thuật sống hạnh phúc, Minh Niệm, NXB tổng hợp Thành phố Hồ Chí Minh, 2020, trang 313-314).

Câu 1. Theo tác giả, vì sao đời sống là phải có sự nương tựa qua lại?

Câu 2. Chỉ ra phép liên kết được sử dụng trong những câu văn sau: Ta rơi vào tình trạng “nghiện cảm xúc”. Thiếu cảm xúc ấy ta luôn thấy chơi vơi và bất an.

Câu 3. Anh/chị hiểu như thế nào về ý kiến: Bản thân ta cũng có thể tìm thấy hạnh phúc bằng chính những kỹ năng đã được rèn luyện của mình.?

Câu 4. Bài học ý nghĩa nhất mà anh/chị rút ra từ văn bản trên.

Phần II.

Câu 1. Từ ngữ liệu ở phần I, hãy viết một đoạn văn (khoảng 200 chữ) trình bày suy nghĩ của anh/chị về vai trò của tính tự lập trong cuộc sống mỗi người.

Câu 2. Cảm nhận hình ảnh người lính trong đoạn thơ sau:

Những chiếc xe từ trong bom rơi
Đã về đây họp thành tiểu đội
Gặp bè bạn suốt dọc đường đi tới

Bắt tay qua cửa kính vỡ rồi.

Bếp Hoàng Cầm ta dựng giữa trời
Chung bát đũa nghĩa là gia đình đấy
Võng mắc chông chênh đường xe chạy
Lại đi, lại đi trời xanh thêm.

Không có kính, rồi xe không có đèn,
Không có mui xe, thùng xe có xước,
Xe vẫn chạy vì miền Nam phía trước:
Chỉ cần trong xe có một trái tim.

(Bài thơ về tiểu đội xe không kính, Phạm Tiến Duật, Ngữ văn 9, tập một, NXB Giáo dục, 2016, tr 132).

HƯỚNG DẪN GIẢI CHI TIẾT**THỰC HIỆN BỞI BAN CHUYÊN MÔN LOIGIAIHAY.COM****I. ĐỌC HIỂU****Câu 1:****Phương pháp:**

Căn cứ bài đọc hiểu, tìm ý.

Cách giải:

Theo tác giả, đời sống phải có sự tựa nương qua lại vì bản chất của mọi sự vật trên thế gian này vốn không thể tồn tại riêng biệt.

Câu 2:**Phương pháp:**

Căn cứ bài liên kết câu.

Cách giải:

Phép liên kết được sử dụng trong câu văn: phép thế.

Câu 3:**Phương pháp:**

Phân tích.

Cách giải:

Học sinh tự đưa ra lý giải của bản thân sao cho phù hợp.

Gợi ý:

- Hạnh phúc không chỉ đến từ những tác động bên ngoài, từ những người khác, hạnh phúc có thể được tạo ra từ chính bên trong mỗi người.

- Chúng ta có thể tự mình tạo ra hạnh phúc bằng cách quay vào bên trong, hiểu mình, yêu thương bản thân mình. Tất nhiên để làm được điều này, con người cũng phải trải qua quá trình rèn luyện tích lũy những kỹ năng.

Câu 4:**Phương pháp:**

Phân tích.

Cách giải:

Học sinh tự đưa ra bài học ý nghĩa nhất, có lý giải phù hợp.

Gợi ý:

- Bài học về hạnh phúc, về cách tìm kiếm và hạnh phúc.

- Bài học về cảm xúc, nên làm chủ cảm xúc của bản thân.

.....

II. LÀM VĂN

Câu 1:**Phương pháp:**

Phân tích, tổng hợp.

Cách giải:

* Nêu vấn đề nghị luận: Vai trò của tính tự lập trong cuộc sống mỗi người.

* Giải thích:

- Tính tự lập là việc con người tự mình thực hiện các công việc mà không dựa dẫm hay ỷ nại vào người khác.

- Vai trò của tính tự lập:

+ Chủ động hơn trong cuộc sống, tự lập kế hoạch, định hướng cho bản thân mình.

+ Chủ động vượt qua những khó khăn trong cuộc sống.

+ Rèn luyện tốt hơn khả năng tư duy sáng tạo.

+ Khẳng định bản thân, nhận ra giá trị bản thân.

+ Người tự lập bao giờ cũng dễ dàng đạt đến thành công hơn.

- Bàn luận mở rộng:

+ Phê phán những người có thói quen ỷ lại, dựa dẫm vào người khác.

+ Đôi khi trong cuộc sống để có thể vượt qua những khó khăn con người cũng cần đến sự giúp đỡ của những người xung quanh. Tự lập không phải cự tuyệt mọi sự giúp đỡ.

- Liên hệ bản thân và tổng kết vấn đề.

Câu 2:**Phương pháp:**

Phân tích, tổng hợp.

Cách giải:**1. Mở bài**

- Giới thiệu chung về tác giả, tác phẩm.

- Giới thiệu nội dung các khổ thơ cần phân tích.

2. Thân bài

– Sự khốc liệt của chiến tranh đã tạo nên những “Tiểu đội xe không kính”. Con đường giải phóng miền Nam là con đường đi tới chính nghĩa nên họ càng đi, càng có thêm nhiều bạn “Gặp bạn bè suốt dọc đường đi tới”

– Lúc này, những chính chiếc xe không kính lại thật thuận tiện để họ trao nhau tình thân: “Bắt tay qua cửa kính vỡ rồi”. Như chính nhà thơ thâm sự “Không phải mở cửa mà có thể thò tay thì sướng quá” Đó là cái bắt tay động viên, cái bắt tay truyền cho nhau cả tâm hồn, tình cảm. Cái bắt tay thoải mái, tự nhiên, ấm lòng.

– Tình cảm ấy thấm thiết, ruột thịt như anh em trong một gia đình.

“Bếp Hoàng Cầm ta dựng giữa trời

Chung bát đũa nghĩa là gia đình đấy”

Một cách định nghĩa về gia đình rất mới, rất rộng, rất lính, thật tếu táo mà cũng đầy sâu sắc: chung bát, chung đũa, chung nắm cơm, bếp lửa, chung hoàn cảnh khó khăn, chung một con đường, chung một lí tưởng, chung sự sống và cái chết. Đó là gia đình.

– Hai câu thơ cuối, với sự đối lập về ý thơ đã khẳng định sức mạnh tinh thần của người lính

“Võng mắc chông chênh đường xe chạy

Lại đi, lại đi trời xanh thêm”

+ Bữa ăn vội vã, giấc ngủ tạm bợ bên đường, đời lính thật gian khổ, đầy chông chênh, nguy hiểm.

+ Tuy nhiên điệp từ “lại đi” và hình ảnh ẩn dụ “trời xanh” đã khẳng định ý chí chiến đấu, nghị lực vững vàng, niềm tin và tinh thần phơi phới lạc quan của người lính. Sức mạnh tinh thần đó là sự tổng hợp của phẩm chất anh hùng cách mạng, tinh thần lạc quan và tinh đồng đội tiếp thêm sức mạnh để họ vượt qua mọi gian lao, để rồi “lại đi, lại đi trời xanh thêm”, đoàn xe không ngừng vươn tới trên con đường giải phóng miền Nam.

“Không có kính rồi xe không có đèn

Không có mui xe, thùng xe có xước

Xe vẫn chạy vì miền Nam phía trước

Chỉ cần trong xe có một trái tim”

– Với biện pháp liệt kê, điệp ngữ “không có” nhấn mạnh sự trần trụi, biến dạng của những chiếc xe. Càng vào sâu trong chiến trường, chiếc xe càng trở nên méo mó, biến dạng. Một lần nữa, thông qua hình ảnh những chiếc xe, nhà thơ Phạm Tiến Duật đã gián tiếp miêu tả sự ác liệt của chiến trường.

– Điều kì lạ là những chiếc xe không kính, không đèn, không mui ấy vẫn băng băng ra chiến trường. Ở đây có sự đối lập giữa vẻ bên ngoài và khả năng của chiếc xe, giữa điều kiện vật chất và sức mạnh tinh thần của người lính lái xe. Để cân bằng ba cái không có ở trên chỉ cần một cái có đó trái tim người lính. Đến đây, ta càng thấy được sự ngang tàng, hóm hỉnh nhưng cũng thật sâu sắc trong thơ Phạm Tiến Duật, những chiếc xe dường như không chỉ chạy bằng nhiên liệu mà thật độc đáo khi có một trái tim cầm lái, Trái tim là 1 hình ảnh hoán dụ nhưng đồng thời cũng là hình ảnh ẩn dụ, nó hội tụ vẻ đẹp tâm hồn của người chiến sĩ lái xe giàu nhiệt huyết, sắt son tình yêu tổ quốc, sự sôi sục căm thù giặc và ý chí quyết tâm chiến đấu giải phóng miền Nam, thống nhất đất nước.

=> Hình ảnh trái tim kết thúc bài thơ đã trở thành nhãn tự của cả bài, tỏa sáng vẻ đẹp của người lính lái xe Trường Sơn nói riêng và của cả thế hệ trẻ Việt Nam thời kháng chiến chống Mỹ cứu nước:

“Xẻ dọc Trường Sơn đi cứu nước

Mà lòng phơi phới dậy tương lai”

3. Kết bài: Tổng kết vấn đề.